

คำชี้แจงกระทรวงแรงงาน

เรื่อง

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย
อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในที่อับอากาศ

พ.ศ. ๒๕๔๗

กระทรวงแรงงานได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในที่อับอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นไป (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๓๕ ก วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๗) จึงขอชี้แจงรายละเอียดของกฎกระทรวงดังกล่าว เพื่อความเข้าใจและปฏิบัติอย่างถูกต้อง ดังต่อไปนี้

๑. กฎกระทรวงฉบับนี้ใช้บังคับกับนายจ้างซึ่งมีลูกจ้างตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป ซึ่งมีสถานที่ทำงานเป็นที่อับอากาศ

๒. "ที่อับอากาศ" ตามกฎกระทรวงฉบับนี้ หมายความว่า ที่ซึ่งมีทางเข้าออกจำกัดและมีภาวะอากาศไม่เพียงพอที่จะทำให้อากาศภายในอยู่ในสภาพถูกสุขลักษณะและปลอดภัย เช่น อุโมงค์ ถ้ำ บ่อ หลุม ห้องใต้ดิน ห้องนิรภัย ถังน้ำมัน ถังหมัก ถัง ไชโล ท่อเตา ภาชนะหรือสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน ที่อับอากาศจึงเป็นที่ที่มีช่องทางที่ลูกจ้างใช้สำหรับเข้าออกที่อับอากาศ ซึ่งมีความกว้างพอที่ลูกจ้างจะเข้าไปทำงานได้ เช่น ถัง ท่อ เตา หรือมีทางเข้าออกเพียงทางเดียว เช่น อุโมงค์ ถ้ำ โดยที่อับอากาศนั้นไม่ได้ออกแบบมาเพื่อเป็นสถานที่ทำงานตามปกติของลูกจ้าง และมีการระบายอากาศโดยวิธีการตามธรรมชาติแต่สภาพอากาศนั้นไม่ถูกสุขลักษณะและอาจเป็นอันตรายต่อลูกจ้างที่จะเข้าไปปฏิบัติงานทำให้เกิด "บรรยากาศอันตราย" ได้ ซึ่งการเกิดบรรยากาศอันตราย หมายถึง สภาพอากาศที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายจากสภาวะอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น มีออกซิเจนต่ำกว่าหรือมากกว่า

เกณฑ์ที่กำหนด มีก๊าซ ไอ ละออง ฝุ่น ที่ติดไฟหรือระเบิดได้ ในปริมาณที่อาจทำให้ติดไฟหรือระเบิดได้ มีความเข้มข้นของสารเคมีแต่ละชนิดเกินมาตรฐานที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย หรือมีสภาวะอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือชีวิตตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

๓. กฎกระทรวงฉบับนี้กำหนดให้นายจ้างที่สถานประกอบกิจการมี ที่อับอากาศต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ดังนี้

๓.๑ จัดทำป้ายแจ้งข้อความ “ที่อับอากาศ อันตราย ห้ามเข้า” บริเวณทางเข้าออกของที่อับอากาศทุกแห่ง พร้อมทั้งจัดให้มีสิ่งปิดกั้นเพื่อมิให้บุคคลใดเข้าหรือตกลงไปได้ สำหรับที่อับอากาศที่มีลักษณะเป็นช่อง โพรง หลุม ถังเปิด ฯลฯ

๓.๒ ดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับการเข้าไปในที่อับอากาศของลูกจ้าง หรือบุคคลใด รวมทั้งรับผิดชอบในการอนุญาตให้ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศ โดยต้องมีหนังสืออนุญาตให้ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศซึ่งต้องมีรายละเอียดตามที่กฎหมายกำหนด

๓.๓ จัดให้มีการตรวจวัด บันทึกผลการตรวจวัดและประเมินสภาพอากาศในที่อับอากาศว่ามีบรรยากาศอันตรายหรือไม่ โดยให้ดำเนินการทั้งหมดก่อนให้ลูกจ้างเข้าทำงานและระหว่างที่ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศ

๓.๔ จัดให้มีการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และหลักสูตรที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานประกาศกำหนดแก่ลูกจ้างทุกคนที่ทำงานในที่อับอากาศ และเก็บหลักฐานการฝึกอบรมไว้พร้อมที่จะให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบได้

๓.๕ แต่งตั้งลูกจ้างที่มีความรู้ความสามารถ และได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศให้เป็นผู้ควบคุมงาน กรณีที่ให้ลูกจ้างทำงานในที่อับอากาศ

๓.๖ จัดให้ลูกจ้างซึ่งได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศเป็นผู้ช่วยเหลือ พร้อมด้วยอุปกรณ์ช่วยเหลือและช่วยชีวิตที่เหมาะสมกับลักษณะงาน

๓.๗ จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อุปกรณ์ช่วยเหลือและช่วยชีวิตที่เหมาะสมกับลักษณะงานตามมาตรฐานที่อธิบดีกรมสวัสดิการและ

คุ้มครองแรงงานประกาศกำหนด และควบคุมดูแลให้ลูกจ้างที่ทำงานในที่อับอากาศและผู้ช่วยเหลือสวมใส่หรือใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยดังกล่าว

๓.๘ ปิด กั้น หรือกระทำการใด ๆ เพื่อป้องกันมิให้พลังงาน สาร หรือ สิ่งที่เป็นอันตรายจากภายนอกเข้าสู่ที่อับอากาศ ในระหว่างที่ลูกจ้างกำลังทำงานในที่อับอากาศ

๓.๙ จัดบริเวณทางเดิน หรือทางเข้าออกที่อับอากาศให้เดินหรือเข้าออกได้สะดวก และปลอดภัย

๓.๑๐ ปิดประกาศห้ามลูกจ้างสูบบุหรี่หรือพกพาอุปกรณ์สำหรับจุดไฟหรือติดไฟที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานในที่อับอากาศไว้บริเวณทางเข้าออกที่อับอากาศ

๓.๑๑ จัดอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เหมาะสมกับการใช้งานในที่อับอากาศ และหากที่อับอากาศมีสารไวไฟหรือระเบิดได้ อุปกรณ์ไฟฟ้าจะต้องเป็นชนิดที่สามารถป้องกันมิให้เกิดการติดไฟหรือระเบิดจากอุปกรณ์ไฟฟ้าได้ รวมทั้งต้องมีการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าให้มีสภาพที่สมบูรณ์สามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย

๓.๑๒ จัดให้มีเครื่องดับเพลิงที่สามารถใช้ดับเพลิงที่อาจเกิดขึ้น เมื่อมีการทำงานในที่อับอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ

๓.๑๓ ไม่ให้ลูกจ้างทำงานที่ทำให้เกิดความร้อน หรือประกายไฟ เช่น การเชื่อม การเผาไหม้ การย่ำหมุด การเจาะ หรือการขัด จนกว่าจะได้จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย

๓.๑๔ ไม่ให้ลูกจ้างทำงานที่ใช้สารระเหย สารพิษ สารไวไฟในที่อับอากาศ เว้นแต่จะได้จัดให้มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย

๔. การทำงานในที่อับอากาศแต่ละครั้งจะต้องมีลูกจ้างทำงานไม่น้อยกว่า ๓ คน โดยแต่ละคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งตามที่กำหนด ดังนี้

๔.๑ ผู้ควบคุมงาน เป็นลูกจ้างที่นายจ้างแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศ เพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ วางแผนการปฏิบัติงานและการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานและปิดประกาศหรือแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

๔.๑.๒ ชี้แจงและชักซ้อมหน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีการปฏิบัติงาน และวิธีการป้องกันอันตรายให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

๔.๑.๓ ควบคุมดูแลให้ลูกจ้างใช้เครื่องป้องกันอันตราย และ อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และให้ตรวจตราอุปกรณ์ดังกล่าวให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งาน

๔.๑.๔ ในกรณีที่มีเหตุซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อลูกจ้าง ต้องเป็นผู้สั่งให้หยุดการทำงานไว้ชั่วคราวจนกว่าเหตุนั้นจะหมดไป และหากมีความจำเป็น เช่น เหตุนั้นยังอาจก่อให้เกิดอันตรายได้อีก จะต้องเป็นผู้ขอให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอนุญาตยกเลิกการอนุญาตนั้น

๔.๒ ผู้ช่วยเหลือ เป็นลูกจ้างคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งได้รับการฝึกอบรม ความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศ มีหน้าที่เฝ้าดูแลบริเวณทางเข้าออกที่อับอากาศ สามารถติดต่อสื่อสารกับลูกจ้างที่ทำงานในที่อับอากาศได้ตลอดเวลาเพื่อช่วยเหลือลูกจ้าง ออกจากที่อับอากาศ

๔.๓ ลูกจ้างที่ทำงานในที่อับอากาศ มีหน้าที่ทำงานในที่อับอากาศตามที่ได้รับอนุญาตจากนายจ้าง

ลูกจ้างคนเดียวจะปฏิบัติหน้าที่หลายตำแหน่งในคราวเดียวกันไม่ได้

กระทรวงแรงงาน

ธันวาคม ๒๕๕๗